

تأثیر عوامل محیطی بارندگی، رطوبت نسبی و دما، بر عملکرد زعفران در استان خراسان جنوبی

دکتر محمدحسین صابری*، دکتر محمدعلی بهدانی**
خسرو غریبی***، هادی زراعتگر*، علی آذری نصرآباد*، علیرضا مقری فریز*

چکیده

ایران، سالانه بیش از ۲۰۰ تن زعفران تولید می‌کند، به گونه‌ای که ۹۰ درصد از سطح زیر کاشت جهان و ۹۳/۷ درصد از تولید جهانی این محصول را در اختیار دارد. از سویی، رشدونمو گیاهان و عملکرد نهایی آنها نیز، بستگی بسیاری به شرایط اقلیمی دارد. از میان عوامل اقلیمی، سه عامل درجه حرارت، میزان بارندگی و رطوبت نسبی، عواملی تعیین‌کننده در تغییرات عملکرد گیاهان، بویژه گیاه زعفران در مناطق گوناگون است. نظر به اهمیت تأثیر این عوامل و اهمیت زعفران در ایران، برای انجام پژوهشی در این زمینه، مزارعی از استان خراسان جنوبی، انتخاب و مختصات جغرافیایی آنها با GPS مشخص شد. مزارع زعفران مورد بررسی، به گونه‌ای انتخاب شدند که نمایانگر الگوی از میانگین وضعیت زعفرانکاری استان باشند. داده‌های درازمدت هواشناسی هر یک از مناطق مورد بررسی نیز، از اداره‌های هواشناسی مربوط، فراهم گردید. با توجه به بررسی نقشه‌های هم‌باران و عملکرد زعفران و بررسی رابطه آنها برای هر ماه، معادلات کلی از روش رگرسیون گام‌به‌گام و حذف تدریجی متغیرها، به دست آمد. در این معادلات، نمایان شد که بارندگی ماههای آبان، آذر، دی، بهمن، اسفند و فروردین، رطوبت نسبی ماههای آبان، آذر، دی، بهمن و اسفند و درجه حرارت میانگین ماههای مهر، آبان، آذر، دی و بهمن، بیشترین تأثیر را بر عملکرد زعفران داشته است. مقدار تقریبی درجه حرارت میانگین، برای عملکرد بالا در مهرماه، ۱۵ تا ۱۷/۵ در آبان‌ماه، ۱۰ تا ۱۲، در آذرماه ۷ تا ۹/۵ و در دی‌ماه، صفر تا ۲/۵ درجه سلسیوس، به دست آمد.

کلیدواژه‌ها:

زعفران، عملکرد، بارندگی، دما، رطوبت نسبی و استان خراسان جنوبی.

* اعضای هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان جنوبی E: mail: Saberi196@gmail.com

** دانشیار دانشکده کشاورزی دانشگاه بیرجند

*** کارشناس ارشد صندوق بیمه کشاورزی ایران